

Bakış

**2016'ya girerken
Türkiye ve Dünya Ekonomisinde
Makro Gelişmeler**

Ocak 2016

kpmg.com.tr

İçindekiler

Önsöz	2
Genel Değerlendirme	4
Dünya	6
Türkiye	12
Sonuç	24

Dünya

6

Dünya ekonomisinde 2016 yılı için %3 büyüme beklentisi	7
Hangi kurum ne bekliyor?	7
2016'da hangi ülke ne kadar büyüyecek?	8
Euro Bölgesi'nde toparlanma	8
2016 yeniden Avrupa pazarı yılı olabilir.	9
FED'in papatya falı bitiyor mu?	9
BRIC ülkeleri 2016 büyüme tahminleri	10
Kayıp yıllar 2015-2016: Dünya mal ticareti	10
Hammadde fiyatları 2016'da da düşebilir	11
2015 doların yılı oldu	11

Türkiye

12

3. çeyrek büyüme ve ülke kıyaslaması	13
Büyümede sektörel performans	13
Büyümenin kaynakları	14
Yatırımlar	14
Mal dış ticareti	15
Mal grupları bazında ihracat	15
En fazla ticaret yapılan ilk 15 ülke	16
Mal dış ticaretinde yan etkiler	16
Hizmet dış ticaretinde gelişmeler	17
Yabancı yatırımlar (iç ve dış)	17
Cari açık	18
Döviz kurunda gelişmeler - Reel	18
Sanayi üretimi	19
İşgücü piyasası göstergeleri Eylül 2015	19
Kredi derecelendirme	20
2016'da ne olur?	20
Uluslararası endekslerde görünümümüz	21
İç borç göstergeleri	21
Dış borç göstergeleri	22
Ekonomik güven endeksi	22
Enflasyon	23

Önsöz

Ferruh Tunç
KPMG Türkiye Başkanı
Kıdemli Ortak

Yalın Tablo

Değerli Paydaşımız;

KPMG Türkiye danışman, denetçi ve uzmanları olarak kendi aramızda üç ayda bir gerçekleştirdiğimiz bir çalışmadan yararlanarak sizlerle yeni bir iletişim kanalı açmanın mümkün ve yararlı olacağı kanaatine vardık. İlk sayısını sunduğumuz "Bakış", üç ayda bir yayımlanacak, Türkiye ve dünya ekonomisindeki temel makroekonomik göstergeleri ve bunların özet yorumlarını içerecek. Benzer konudaki geniş metinleri okurken altını çizme ihtiyacı duyacaklarımızdan fazlasını sayfalara koymamak hedefiyle hareket ettik. Rahat bir dil, öteki ayırt edici özelliğimiz olsun istedik. Mümkün olduğu kadar grafik, tablo vb. kullanmaya çalıştık.

İster kâğıt baskı ister elektronik olsun, yayınınızın; bir toplantıya giderken göz atmak üzere arabanızın arka koltuk cebinde, sabah çayınızı yudumlarken masanızda, değerlendirme ve planlama toplantılarında dosyalarınız arasında kendine bir yer açabileceğini, eleştiri ve önerilerinizi esirgemediğiniz sürece gelişerek yayın hayatını sürdüreceğini umuyoruz.

Bu gerçekleşirse, birlikte yaratmakta olduğumuz güven, başarmakta olduğumuz değişim ve paylaşmakta olduğumuz deneyim tablosunu güzelleştiren bir fırça darbesi daha vurmuş olacağız.

Önümüzdeki raporlarda buluşmak üzere, iyi bir yıl dileriz...

Genel Değerlendirme

Bir yıl önceye dönün ve 2015'ten ekonomi alanında neler bekliyordunuz ve ne buldunuz, hatırlamaya çalışın. Biz sizin için bir ön araştırma yaptık ve gördük ki 2015 bazılarının beklediğinden iyi, bazılarının beklediğinden kötü bir yıl oldu. İyi ya da kötü değil, beklenenden iyi ya da kötü bir yıl. Beklenenin bulunamadığı bir yıl.

2016 nasıl olacak bilemiyoruz ancak dünya ekonomisi için son yaşanan siyasi gerilimler sebebiyle olumlu beklentilerin azaldığı bir yıl olacağı benziyor. Gelişmekte olan ülkelerde ne ekonomik gidişat iyi ne de siyasi gidişat. Tabii ki her ülkeyi bu kategoriye koymamız mümkün değil. Büyükler arasında gözle görülür netlikte olanlar Rusya, Brezilya ve Suudi Arabistan. Bunların yanında Çin, Güney Afrika, Kazakistan ve bazı Asya ülkelerinin de sorunları var. Bir de Türkiye çevresindeki sorunlu ülke kuşağı var ki, çevremizdeki her ülke bu gruba giriyor.

2016 Türkiye için, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik toparlanmalarındaki yavaşlama (gerileme) nedeniyle küresel, çevresindeki ülkelerin siyasi krizleri nedeniyle bölgesel dış etkilerin olumsuz etki yapacağı bir yıl olacak.

2015'ten daha kötü bir yıl bizi bekliyor olabilir. Bunun için yapılabilecek fazla şey yok. Az sayıdaki hamle beklentisi ise hükümetin dış politikasına yönelik. Aramızda sorunlar bulunan Mısır ve İsrail gibi bazı ülkeler ile ilişkilerin yeniden rayına girmesi, ekonomik olarak da rahatlama sağlayacak bir adım olabilir.

İçerideki gelişmelere döndüğümüzde Türkiye'nin pek çok gelişmekte olan ülkeden iyi durumda olduğunu görüyoruz. Siyasi olarak güven tazelemiş bir hükümet var. Bunun olduğu başka bir ülkeyi bulmak zor. Bu hükümet ayrıca reform vaadi olan bir hükümet. Gelişmekte olan ülkeler arasında Arjantin dışında açıkça reform vaat eden başka bir hükümet yok. Ayrıca Arjantin ekonomik açıdan en sorunlu gösterge olan cari açığı yüzde 5'e indirmiş bir ülke. Ardından, TL'deki değer kaybının ekonomik güven ve faaliyet üzerinde korkulduğu kadar etkili olmadığını görüldü.

Bunlar Türkiye'nin 2016'daki güçlü tarafları. Dış risklerin Türkiye'yi öteki gelişmekte olan ülkeleri etkilediği kadar etkilemeyeceğine inanıyoruz. Yeter ki; çevremizdeki gelişmeler daha da can sıkıcı hale gelmesin. İşte bu nedenle 2016 TL'de yeni ve uzun süreli değer kayıplarının yaşanacağı

bir yıl olmayacaktır. Gelişmekte olan ülkeler bir sepetse, Türkiye o sepetteki sağlam yumurtalardan biri.

2016'da en sık konuşacağımız konulardan biri Rusya ile ilişkiler olacak gibi görünüyor. Son 2 ayda gündemin başındaki konu bu. Ancak işin ekonomik boyutunun çok sarsıcı olmayacağını söyleyebiliriz. 2014 ve 2015'te düşen enerji fiyatları nedeniyle Rusya'nın dünyadan ve Türkiye'den ithalatı kademeli olarak azaldı. 2015'te 2013'ün yarısına indi. Türkiye'ye gelen turistlerin onda biri Rusya'dan geliyor. Şimdi hem sayıları hem de harcadıkları para azalıyor. Bavul ticaretinde de iki yıldır gerileme var. Rus Hükümeti tarafından alınan Türk işçilere, Türk şirketlerine ve ithalata yönelik kararlar, orantısız bir alinganlık ve gerilimi artırıcı özellikte olsa da ekonomik anlamda Türkiye ekonomisine ciddi etkilerinin olmayacağı beklentisindeyiz.

2016, muhtemelen ekonominin planlanandan hızlı büyüdüğü bir yıl olacak. Mevcut Orta Vadeli Program (OVP) yüzde 4 büyümeye planlıyor. Gerek açıklanan ve açıklanacak ekonomik paketler gerek asgari ücret artışı büyümeye hızını yukarı çekecektir. Dış etkiler bunu aşağı çekecek olsa da sonuçta OVP'de öngörülenden daha hızlı bir büyümeye görebiliriz.

Dünya

2015 dünya ekonomisi için eksilerin bol, artıların kıt olduğu bir yıl oldu.

O nadir artılardan biri FED'in faiz artışı oldu. En azından kelime anlamı itibarıyla öyle...

ABD ve Avrupa'da işler iyi yolda ilerlerken, gelişmekte olan ülkelerin pek çoğunda yüzler, gelen veriler ile asıldı.

BRIC ülkeleri, Hindistan dışında, ciddi ivme kaybetti. Brezilya, Çin, Rusya ve Güney Afrika ekonomik, siyasi ya da her iki gruptaki nedenlerle büyüme,

ihracat ve kamu dengelerinde bozulma yaşadı. 2016 bu ülkeler için farklı olacak mı? Muhtemelen hayır. En azından Brezilya, Çin ve Rusya için yönün hala aşağı olduğunu söylemek hiç zor değil.

ABD'de iyileşmekte olan reel göstergeler, 2016'da faiz artırım politikasında olmadık bir hata yapılmazsa, olumlu seyirlerine devam edecek gibi görünüyor. Avrupa'da da işler geçmiş 4-5 yıla kıyasla iyi gidiyor. Büyüme 2016'da biraz daha artabilir. Türkiye için belki de en önemli pozitif dış etki bu olacak.

Dünya ekonomisinde 2016 yılı için büyüme beklentisi %3

2016'da hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkelerin daha hızlı büyümesi bekleniyor.

2014 sonunda gerilemeye başlayan emtia fiyatları 2015 yılında, sadece bunların ihracatçıların değil, diğer ülkelerin de büyümelerini aşağı çekti.

Değerli ABD doları ve ucuz emtia, daha az ticaret, daha az turizm, daha az doğrudan yatırım geliri demek.

2016 kısmen baz etkisi ile, kısmen gerçek iyileşme ile «büyüme» için iyi bir yıl olabilir.

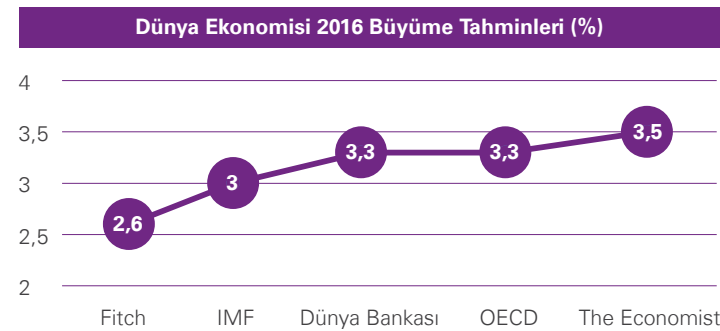
Bu her şeyin daha iyi olacağı anlamına gelmiyor.

Ülkeler	2015 Tahmin (Ekim 2015)	2016 Tahmin (Ekim 2016)
Dünya	2,5	3,0
Gelişmiş ülkeler	2,0	2,2
ABD	2,6	2,8
Euro Bölgesi	1,5	1,6
AB 28	1,9	1,9
Japonya	0,6	1,0
Gelişmekte olan ülkeler	4,0	4,5
BDT	-2,7	0,5
Asya	6,5	6,4
Ortadoğu ve K. Afrika	2,5	3,9
Sahraaltı Afrika	3,8	4,3
Latin Amerika	-0,3	0,8

Kaynak: IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Ekim 2015

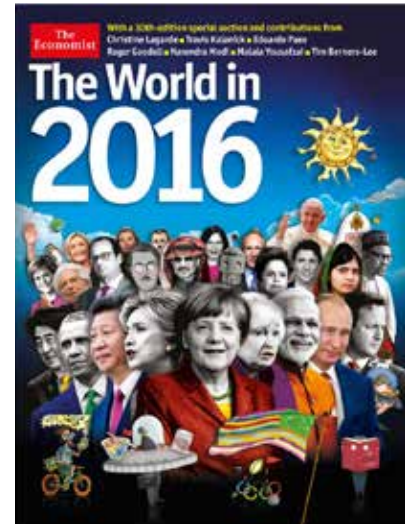
Hangi kurum ne bekliyor?

En yüksek beklenti The Economist, en düşük beklenti Fitch'te. Belirleyici petrol ve FED olacak.

Economist:

- Dünya ekonomisi 2016'da, %3,5 büyüyecek
- Büyüme gelişmiş ülkelerde %2,3, Japonya ve Euro Bölgesi'nde %1,6, Amerika'da %2,5, Çin'de %6,5 olacak
- 2016 yılının hızlı büyüyecek ülkelerinden biri %7,1 ile Hindistan

2016'da hangi ülke ne kadar büyüyecek?

Ülkeler	2016 Tahmin
Rusya	-0,6
Çin	6,3
Hindistan	7,5
Brezilya	-1,0
Meksika	2,8
İran	4,4
Suudi Arabistan	2,2
BAE	3,1
Katar	4,9
Kuveyt	2,5
Irak	7,1
Mısır	4,3
Endonezya	5,1

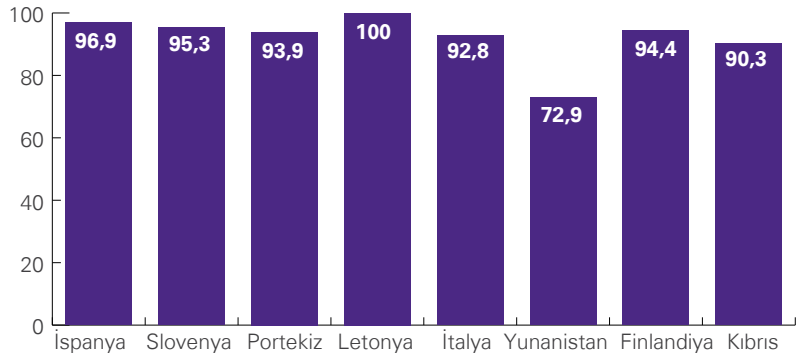
Kaynak: IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Ekim 2015

- ❏ Ocak başında petrol fiyatı Aralık 2003'ten beri en düşük seviyesine indi. Petrol fiyatı böyle zayıf seyrederse, Rusya ekonomisi 2016'da beklentilerden daha sert daralabilir.
- ❏ Türkiye açısından Irak, Suriye, Rusya, Ukrayna ve Mısır'a ihracat zayıf bir seyir izlemeye devam edecek.
- ❏ İran'a uygulanan yaptırımların kaldırılması Türkiye için çevre ülkelerde yaşanacak tek olumlu gelişme olarak görünüyor.
- ❏ İran'ın yüzde 4,4 büyümesi bekleniyor. Bu oran İran'ın küresel kriz öncesindeki son 10 yıllık büyüme ortalamasına döneceğini gösteriyor.
- ❏ Büyümenin hızlanmasından daha önemli olan, ticaret engellerinin kalkması.
- ❏ 2016'da Türkiye'nin İran'a ihracatında yüzde 12-13 civarında artış oranları görülebilir.

Euro Bölgesi'nde toparlanma

- ❏ 2015 bitti fakat 19 üyeli Euro Bölgesi'nin 8 üyesi hala 2008'deki reel ekonomik büyüklüğünün altında.
- ❏ Yunanistan, İtalya, Kıbrıs ve Portekiz 2008'e göre en geride olan ülkeler.
- ❏ En iyi performans gösterenler Lüksemburg, Malta ve Slovakya.
- ❏ Avrupa Merkez Bankası Başkanı Draghi, %2'nin altında olan enflasyonda yükselişi sağlayabilmek ve orta vadeli enflasyon beklentilerine ulaşabilmek için parasal genişlemeyi Mart 2017'ye kadar uzatacaklarını, gerekli görülürse Mart 2017'nin ötesinde de alım yapılabileceğini söyledi.
- ❏ Aylık varlık alım miktarı 60 milyar Euro olarak devam edecek.

2008'deki büyüklük 100 ise 2015 sonunda...

2016 yeniden Avrupa pazarı yılı olabilir

Avrupa ülkelerinde büyüme uzun zamandır olmadığı kadar homojen bir yapıda. Ekonomik güven, Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) ve işsizlikte iyileşme devam ediyor.

Avrupa'da en yüksek büyüme Romanya ve Polonya'da bekleniyor.

Euro Bölgesi'ndeki pek çok ülke son on yıldaki en yüksek büyüme hızına ulaşacak gibi görünüyor. Bunlardan biri de İtalya.

Rusya ve Ortadoğu pazarlarındaki olumsuzluğu dikkate alınca az da olsa büyüyen Avrupa ekonomisi Türk üreticileri için en iyi seçenek olacak gibi görünüyor.

Kuzey Amerika, Afrika ve Güney Amerika ise pazar çeşitlendirmek isteyen ihracatçıların en iyi seçenekleri gibi...

Ülkeler	2016 Tahmin
Almanya	1,6
İngiltere	2,2
Fransa	1,5
İtalya	1,3
İspanya	2,5
Hollanda	1,9
Danimarka	2,0
Belçika	1,5
İsveç	3,0
Avusturya	1,6
Çek Cumhuriyeti	2,6
Polonya	3,5
Portekiz	1,5
Romanya	3,9

Kaynak: IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu, Ekim 2015

FED'in papatya falı bitiyor mu?

Evet, muhtemelen bitti.

Aralık toplantısında FED nihayet faiz artırımını yaptı; 2016'da piyasa 2 faiz artırımına odaklanmış durumda.

FED ise 4 artırım yapabileceğini ima etti.

Şimdi merakla beklenen TCMB'nin buna nasıl uyum sağlayacağı.

22 Aralık'ta yapılan toplantıda piyasa beklentilerinin aksine faizlerde değişiklik yapılmadı, fakat gelecek toplantılardaki artırımlar için açık kapı bırakıldı.

Para Politikası Kurulu'nun (PPK) gecikmeli de olsa, piyasa gelişmelerini izleyerek faiz artırmaya başlayacağı beklentisindeyiz.

Yine de şunu rahatlıkla söylemek mümkün: FED'in faiz artırım süreci Türkiye için beklenenden daha az sancılı geçecek gibi görünüyor.

BRIC Ülkeleri 2016 büyüme tahminleri

2015 gelişmekte olan ülkeler için parlak bir yıl değildi. Çin hariç hepsinin para birimi ciddi oranda değer kaybetti.

	2015 Tahmin	2016 Tahmin
Brezilya	-3,0	-1,0
Rusya	-3,8	-0,6
Çin	6,8	6,3
Hindistan	7,3	7,5
Güney Afrika	1,4	1,3

Çin, küresel konjonktürden ayrı bir kulvarda, kendi halinde yavaşlamaya devam ediyor. Eğer 2015'te beklendiği gibi yüzde 6,8 büyürse, bu 1990'dan beri görülen en düşük büyüme hızı olacak. 2016 için beklenti yüzde 6,3.

Rusya, enerji fiyatlarındaki gerilemeden en çok muzdarip olan ekonomi. Ekonomisinin, ihracatının ve devlet bütçesinin büyük kısmı enerjiye bağlı olan Rusya için 2016 iyi geçmeyecek.

Brezilya, hammadde fiyatlarındaki gerilemeden dolayı yaşadığı sıkıntının yanında, önceki Devlet Başkanı Lula de Silva'lı günlerini mumla arıyor. 2016'da bir kez daha küçülmesi beklenen ekonomi için, düşük seyretmesi beklenen emtia fiyatları en önemli sorun.

Hindistan, bu grup içinde istikrarını koruyan ve büyüme hızını artırması beklenen tek ekonomi. Brezilya ve Rusya gibi kaynaklara bağlı bir büyüme modeli olmaması da avantajlarından biri.

Kayıp yıllar 2015-2016: Dünya mal ticareti

2015'te dünya dış ticaretinin 16,5 trilyon dolar olarak gerçekleşmesi bekleniyor. Yani ticaret 2010'dan beri tüm yükselişini geri alıyor. Tabii bu ABD doları bazında bir saptama.

Dış ticaret artık 2000'lerde olduğu gibi çift haneli rakamlarla büyümüyor. 2015 sadece Türkiye için değil dünya geneli için ticaretin azaldığı bir yıl oldu.

Bunun 2 ana nedeni ABD dolarındaki yükseliş ve emtia fiyatlarındaki gerileme. Buna ek olarak gerileyen emtia fiyatları birçok ülkedeki talebi de baskı altına aldı. Çin'deki yavaşlama da etkenlerden biri.

Aşağıdaki tablo ilginizi çekebilir. Dikkat edilince görüleceği üzere gerileme sadece değer bazında; miktar bazında artış var.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015T	2016T
Mal Ticareti (Milyar \$)	15,731	12,261	14,928	17,911	18,092	18,521	18,611	16,531	16,984
Büyüme (% Değer Bazında)	15,2	-22,1	21,8	20	0,1	0,2	0,1	-11,4	0,3
Büyüme (% Miktar Bazında)	2,5	-11,8	14,3	6,7	2,5	3,0	3,1	3,0	3,9

Hammadde fiyatları 2016'da da düşebilir

2015'te fiyatı gerileyen tek şey petrol değildi. Enerji, metal ve gıda genelinde bir düşüş oldu. 2016'da dolar güçlü, emtia fiyatları düşük kalmaya devam edecek gibi görünüyor. Fakat bu 2015'teki sert düşüşün aynı hızla devam edeceği anlamına gelmiyor. Ucuzlayan emtianın, gelişmekte olan ülkeler için sorun olmaya devam edeceği beklentisindedir.

Son 1 yılda emtia fiyatlarındaki düşüş:

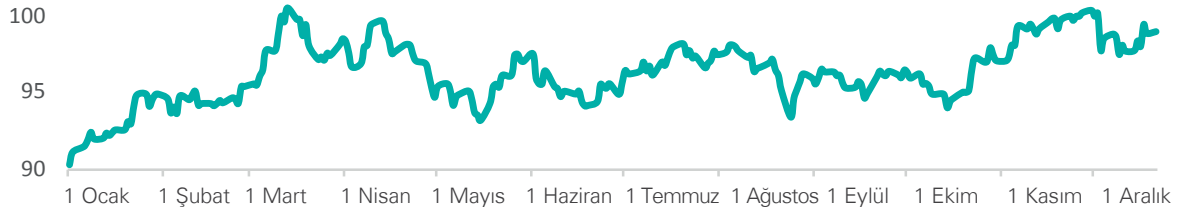
- Doğalgaz: -%45
- Kömür: -%17
- Alüminyum: -%57
- Altın: -%13
- Kahve: -%28

FED'in Aralık ayındaki toplantısı sonucunda faiz artışının kademeli olarak artırılacağı yönündeki ifadeleri, emtia fiyatları üzerinde baskı oluşturmaya devam edecek. Ayrıca, Çin başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin büyümelerindeki yavaşlama da bu baskıyı tıpkı 2015'teki gibi sürdürmeye devam edecek.

Emtia fiyatlarındaki düşük seyir başta Rusya, Brezilya, Venezuela, Cezayir, Nijerya ve Sahraaltı Afrika ülkeleri olmak üzere ekonomileri hammadde ihracatına dayanan ülkelerin büyümeleri üzerinde ciddi ölçüde baskı oluşturmaya devam edecek.

2015 doların yılı oldu

105 **Dolar Endeksi**

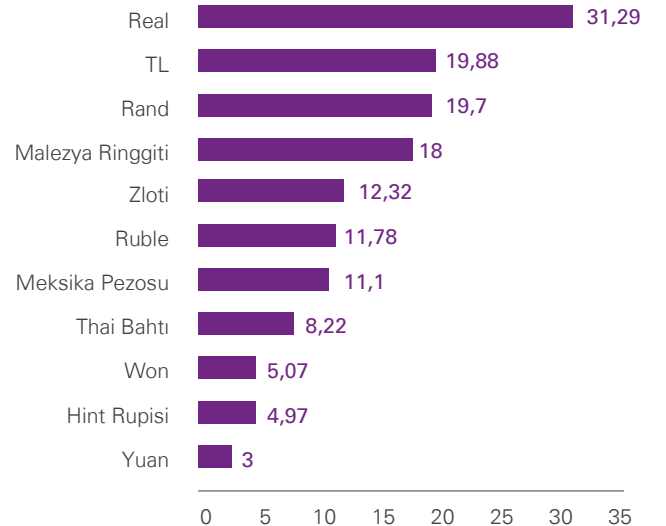
2015, doların hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülke paralarına karşı yükseldiği bir yıl oldu.

Dolar endeksi 2015 başından beri yüzde 9 yükseldi.

FED'in faiz artırım sürecine girmesi ile birlikte dolar tüm dünyada değer kazanırken, bu durumdan en çok etkilenen, gelişmekte olan ülkelerin para birimleri oldu.

Emtia fiyatlarının gerilemesi ve bazı siyasi sıkıntıların ortaya çıkması neticesinde, kırılganlık düzeyi ciddi anlamda artan Brezilya'nın para birimi real 2015 yılında dolara karşı en sert düşüşü yaşayan para birimi olurken, Türk lirası da Güney Afrika randı, Malezya ringgiti ile birlikte değer kaybında reali takip etti.

Dolara Karşı Değer Kayıpları (2015)

Türkiye

2015 Türkiye için dış risklerin yanında iç risklerin de yükseldiği bir yıldır.

Kasım seçimlerinden önce ekonomik beklenti ve güven 2008-2009 krizi seviyelerine indi.

Seçimler ve yeniden başlayan terör saldırıları tansiyonu zaman zaman yukarı taşıdı.

Bunlarla birlikte iç talep beklentilerin üzerinde bir performans gösterdi ve büyüme verileri yüksek geldi. İhracat dış gelişmeler nedeniyle dolar bazında gerilese de, miktar olarak artışını sürdürdü.

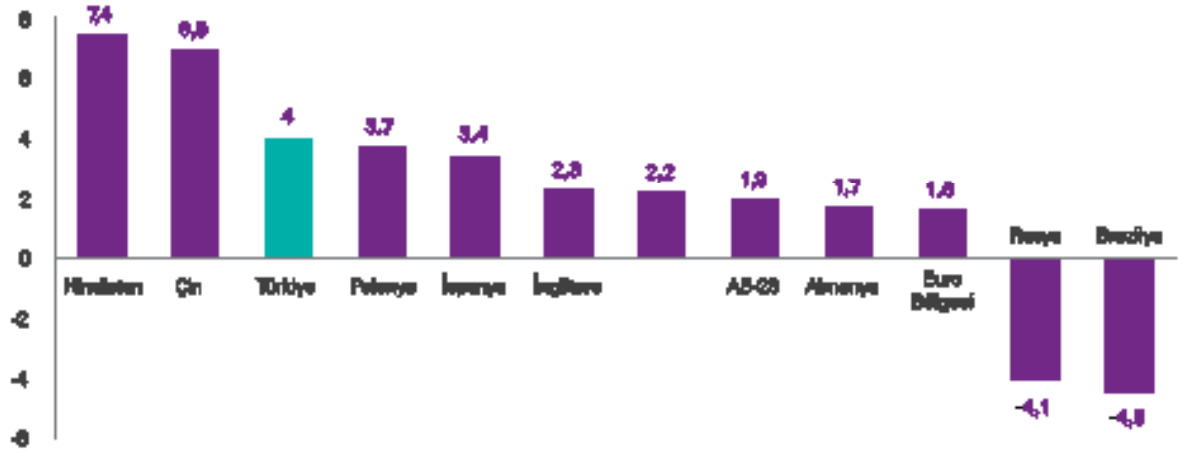
Artan döviz kuru sebebiyle 2015 GSYİH'sinde dolar bazında ciddi bir gerileme göreceğiz. Muhtemelen 710-720 milyar dolar aralığında bir milli gelir ve 9000 doların hemen üzerinde bir kişi başına gelir düzeyine ineceğiz.

2016 beklentilerden daha iyi bir büyüme performansına rağmen, artan döviz kuru sebebiyle 2015'ten çok farklı olmayacak

Çevre ülkelerdeki siyasi ve ekonomik krizler sebebiyle 2016, ihracatta sıçrama yaşanacak bir yıl değil. Katma değeri yüksek üretim ve ihracat için Türkiye'nin artık sözden eyleme geçmesi gerekiyor.

3. eyrek büyüme ve ülke kıyaslaması

3. eyrek Büyüme Oranları (%)

2015 yılı 3. eyreğinde;

- eliřmekte olan ülkeler arasında Hindistan büyümede ilk sırada
- Çin'in büyüme hızı 7'nin altına düştü
- Türkiye, Malta ve ek Cumhuriyeti'nin ardından AB içinde en hızlı büyüyen  lke
- ABD güçlü büyüme performansını sürdürüyor
- AB'de toparlanma sınırlı da olsa devam ediyor.
- Petrol fiyatlarının düşmesiyle birlikte Rusya resesyona girerken, Petrobras krizinin etkileri Brezilya ekonomisini olumsuz yönde etkiliyor.

Büyümede sektörel performans

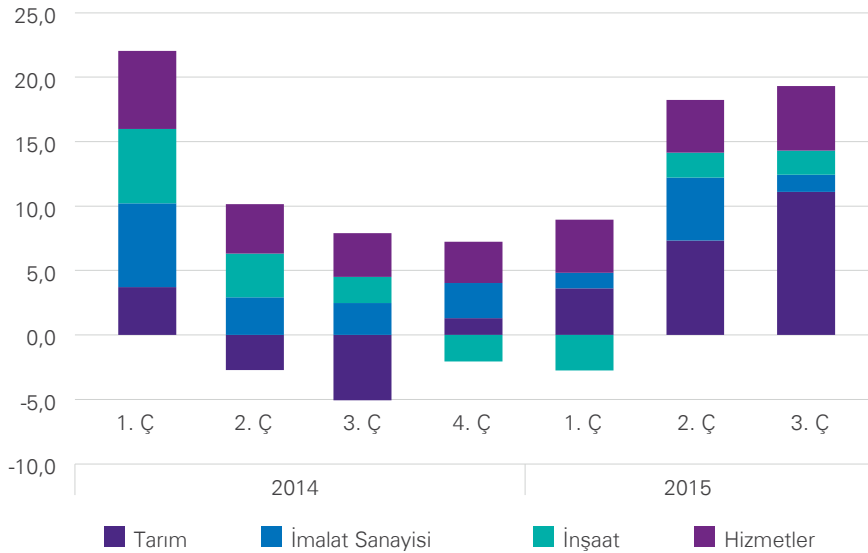
Beklenenin üstünde gelen 2015 büyüme performansına en büyük katkısı tarım sektörünün yaptığını görüyoruz. Üçüncü çeyrekte Türkiye ekonomisi %4 büyürken, tarım sektörü %11,1 büyüdü.

2014'ün sonunda küçülen inşaat sektörü 2015'in ilk çeyreğinde de küçülme yaşamış olsa da yılın geri kalan döneminde tekrar büyümeye başladı.

İmalat sanayi ikinci çeyrekte bayram sebebiyle fazla olan işgünü sebebiyle beklenenden hızlı büyürken, aynı şekilde üçüncü çeyrekte de beklenenden yavaş büyüdü.

GSYİH'nin yaklaşık %60'ını oluşturan hizmetler sektörü ise tarım sektörüyle birlikte 2015'teki büyümeyi sırtlayan sektör oldu.

Sektör	Büyüme
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	11,8
Su temini; kanalizasyon	10,2
Finans ve sigorta faaliyetleri	10
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	8,9
Eğitim	4,9
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	4,9
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4,8
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	4,1
Bilgi ve iletişim	3,5
Gayrimenkul faaliyetleri	3,3
İmalat sanayi	2,5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,5
Kamu yönetimi ve savunma; sosyal güvenlik	2,3
Ulaştırma ve depolama	2,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	1,6
Toptan ve perakende ticaret	1,3
İnşaat	0,4
Diğer hizmet faaliyetleri	-0,1
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri	-2,6
Madencilik ve taşocaklığı	-5,1

Büyümenin kaynakları

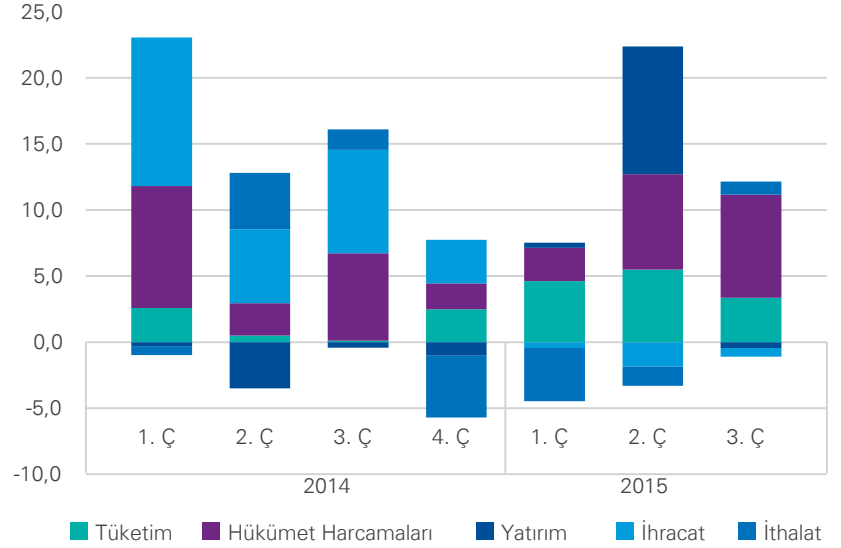
2014 net ihracatla, 2015 iç talep ile büyüdüğümüz bir yıl oldu.

2015'in ikinci yarısında net ihracat katkısı pozitifte geçti.

31 Mart 2016'da açıklanacak 4. çeyrek büyüme verisinde net ihracatın katkısının 1 puana ulaştığını görebiliriz.

GSYİH'nin üçte ikisini oluşturan tüketim harcamaları 2014'te zayıf seyretmişken, 2015'te ise güçlenerek büyümeyi yukarı çektiğini görüyoruz.

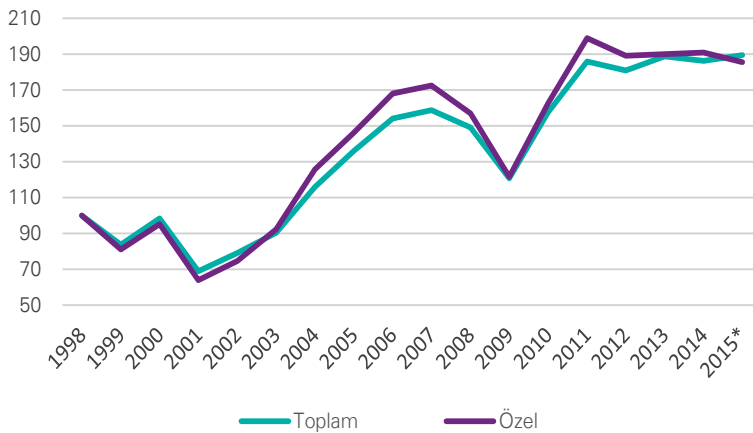
2014'te net ihracat büyümeye ciddi katkı vermişti. 2015'te ise büyüme daha çok iç talepten geliyor. Bununla birlikte 3. çeyrekte çok az da olsa net ihracat katkısının artıya geçtiğini gördük. İyi haber ise son çeyrekte bu katkının daha da yükseleceği.

2014'te küçülen yatırımlar, 2015'in ikinci çeyreğinde %9,7 gibi yüksek bir oranda büyüye de üçüncü çeyrekte tekrar daraldı.

Yatırımlar

Yatırımlarda Büyüme (1998=100)

1998'de yapılan yatırımlar 100 kabul edilirse 2015 sonuna kadar birikimli olarak yüzde 90'lık bir yatırım büyümesi olduğu görülecektir.

«2012'de yürürlüğe giren yeni teşvik sistemi işe yaramadı» mı; yoksa «bu teşvik sistemi olmasaydı daha olumsuz bir sonuç görürdük» mü doğru tespit?

Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir ve istikrarlı büyümesi için yatırımlarda ve bilhassa özel sektör kanalından sanayi yatırımlarında büyüme gerekiyor.

Genel resim son yıllarda yatırımların büyümediğini hatta özel sektör yatırımlarının gerilediğini gösteriyor.

2008 sonunda başlayan küresel kriz döneminde hızla düşen yatırım büyüme hızı, 2010-2011 döneminde yaptığı sıçramanın ardından yaklaşık 4 yıldır yerinde sayıyor.

Durağan giden bu performansın nedenleri küresel konjonktür, çevre ülkelerdeki sorunlar, büyümede yavaşlama olabilir. Fakat, yatırımlar büyümedikçe güvenli bir büyümeden söz edilmesi mümkün değil.

Mal dış ticareti - Genel

Milyar \$	2014	2015	Değişim %
İhracat	157,4	143,9	-8,6
İthalat	242,2	207,1	-14,5
Hacim	399,6	351	-12,2
Denge	-84,8	-63,1	-25,5

Azalan sadece Türkiye'nin dış ticareti değil, görüldüğü gibi tüm dünyanın dış ticareti.

2015 genelinde ihracatı;

- Euro/dolar'daki gerileme 13 milyar dolar
- Ham madde fiyatlarındaki gerileme 6,5 milyar dolar
- Komşu ülkelerdeki sorunlar 4 milyar dolar civarında aşağı çekti.

2015 yılı Ocak-Ekim döneminde ihracat, bir önceki yılın aynı dönemine göre, %8,2 azalarak 120,5 milyar dolar oldu.

İthalat ise ihracattan daha hızlı daralarak 173,2 milyar dolara geriledi.

Bu dönemde dış ticaret açığı ise %22,2 azalarak 52,7 milyar dolara geriledi.

Dış ticaret açığının gerilemesine paralel olarak ihracatın ithalatı karşılama oranı, geçen yılın aynı dönemine göre 3,6 puan artarak %69,6'ya ulaştı.

2015'i ihracatta 143 milyar doların biraz üzerinde tamamlayacağız. Bu, 2014'e göre 14 milyar dolarlık gerileme anlamına geliyor.

İthalatımız ise 34 milyar dolar gerileme ile 208 milyar dolar civarına inecek.

Mal grupları bazında ihracat

Dış ticarete malların en yaygın ayrımı ikili kodlarla yapılan fasıllara ayrımdır.

Fasıllar 1-99 arasında gruplanır. (77 ve 98 boş)

Yandaki tabloda ihracatımızda büyüklüklerine göre ilk 10 fasılda 2015-10 aylık gelişmeler görünüyor.

Milyar \$	2014	2015	Pay %	Değişim%
1 - 87 Motorlu Kara Taşıtları	18,0	17,5	12,1	-3,2
2 - 84 Makinalar	13,6	12,3	8,6	-9,1
3 - 85 Elektrikli Makina ve Cihazlar	9,7	8,3	5,8	-14,3
4 - 61 Örmeye Giyim Eşyası	10,0	8,9	6,2	-10,8
5 - 8 Yenilen Meyveler	4,3	4,4	3,0	0,9
Liste Toplamı	55,6	51,4	35,7	-7,6
Genel Toplam	157,4	143,9	100,0	-8,6

Kaynak: GTB

2015 yılında; ihracatta hemen hemen tüm fasıllarda düşüş yaşanırken, en çok ihracatını yaptığımız altın hariç ilk 5 fasılda sadece yaş (yenilen) meyve ihracatında artış görüldü. Bu ilk 5 fasıl içinde ihracatı oransal olarak en çok gerileyen fasıl %14,3 ile elektrikli makina ve cihazlar oldu.

2015 yılında en çok ihracatını yaptığımız motorlu kara taşıtları faslında ise ihracatımız %3,2 geriledi.

2015 yılında altın hariç en çok ihracatını yaptığımız ilk 5 fasıl toplam ihracatın %35,7'sini oluştururken, bu 5 fasılın ortalama ihracat düşüşü %7,6 oldu.

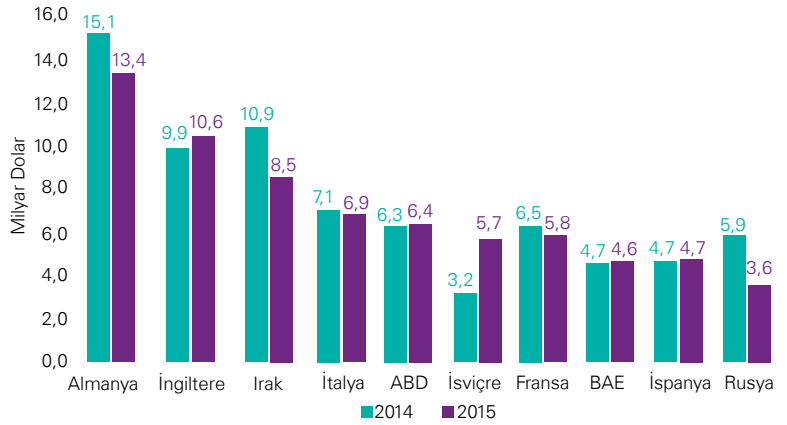
Dış ticarette ilk 5

Türkiye'nin 2015 yılında AB ülkelerine olan ihracatı euro bazında %10 civarında artış gösterdi. Fakat parite etkisi sebebiyle dolar bazında ihracatı geriledi.

Türkiye'nin 2015'te ihracatı Almanya'ya %11,3, İtalya'ya %3,4, Fransa'ya %9,4 daraldı.

Irak'a ihracatımız %22 daralırken, petrol fiyatlarının düşmesinin ciddi anlamda etkilediği Rusya'ya ihracatımız %39 daraldı.

En çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülke arasında sadece İngiltere, ABD ve İsviçre'ye ihracatımız artarken, İngiltere ve İsviçre'ye ihracat artışımızın sebebi altın ihracatının bu ülkelere yapılması olabilir.

Euro/dolar paritesindeki azalmanın ihracatımızı düşürecek etkisi olduğu kadar ithalatımızı da ciddi anlamda düşürecek etkisi var. 2015'te ithalatımız Almanya'dan %4,8 ve İtalya'dan %11,7 azaldı.

Rusya'dan yapmış olduğumuz ithalatın büyük çoğunluğunu petrol ve doğalgaz oluşturuyor. 2015'te

petrol fiyatlarındaki gerilemeye paralel olarak bu ülkeden ithalatımız %19,5 daraldı. Değer bazında ise Rusya'dan ithalatımız yaklaşık 5 milyar dolar geriledi.

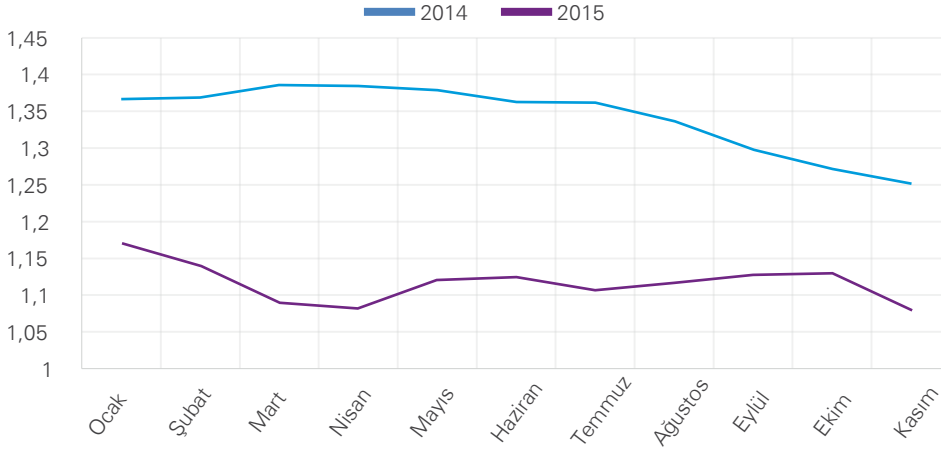
En fazla ithalat yaptığımız ilk 5 ülke toplam ithalatın yaklaşık 5'te 2'sini oluştururken, bu ülkelerin ithalat toplamı 2014'e göre %9,3 geriledi.

İthalat				
Milyar Dolar	2014	2015	Pay %	Değişim%
1 - Çin	24,92	24,86	12,0	-0,2
2 - Almanya	22,4	21,3	10,3	-4,8
3 - Rusya	25,3	20,4	9,8	-19,5
4 - İtalya	12,1	10,7	5,1	-11,7
5 - ABD	12,7	11,1	5,4	-12,6
Liste Toplamı	97,4	88,3	42,6	-9,3
Genel Toplam	242,2	207,1	100,0	-14,5

Türkiye'nin 2015 yılında yapmış olduğu ithalatta ilk 5 sırada yer alan ülkelerin hepsinde azalma var.

Mal dış ticaretinde yan etkiler

Euro / Dolar

Parite etkisi euro ile yapılan ihracatın euro/dolar paritesindeki artış ya da azalış sebebiyle dolar karşılığının önceki yıla göre artması ya da azalmasıdır.

2014'te 100 euro olan bir mal 130 dolar olarak muhasebeleştirilirken, 2015 Aralık'ta 108 dolar olarak kayda giriyorsa 22 dolar negatif para etkisi olduğu kabul edilir.

- Kasım ayında euro/dolar paritesi, geçen seneye göre yüzde 13,6, ilk 11 ayda ise yüzde 16,9 geriledi.
- Bu gerilemenin ihracatımıza etkisi Kasım ayında 750 milyon dolar 11 aylık dönemde ise 11,9 milyar dolar oldu
- Yılsonunda ihracatta parite etkisinden 13 milyar, emtia fiyatlarından 6,5 milyar ve çevre ülkelerdeki olumsuz tablodan dolayı 4 milyar olmak üzere toplamda yaklaşık 24 milyar dolarlık bir negatif etki bekleniyor.

Hizmet dış ticaretinde gelişmeler

2014 yılında hizmet ihracatımız %8,1 artışla 50,4 milyar dolar, hizmet ithalatımız ise %6,1 artışla 25,2 milyar dolar olmuştur.

2015 yılı Ocak-Ekim döneminde ise hizmet ihracatımız %7 azalarak 41 milyar dolara, hizmet ithalatımız %9,5 azalarak 19 milyar dolara indi.

		2014	2015	Değişim%
Gelir	Hizmetler	44.124	41.030	-7,0
	Taşımacılık	12.315	12.317	0,0
	Turizm	26.409	24.100	-8,7
Gider	Hizmetler	20.988	18.986	-9,5
	Taşımacılık	8.582	6.977	-18,7
	Turizm	4.196	4.444	5,9

Türkiye hizmet ihracatında dünyanın 17. büyük ekonomisi.

Yabancı turist sayısında Avrupa'nın 4., dünyanın ise 6. büyük destinasyonu.

Hizmet ihracatımızın yüzde 90'ını, hizmet ithalatımızın ise yüzde 60'ını turizm ve taşımacılık oluşturuyor.

Hizmet ihracatı neden düştü?

Ocak-Ekim döneminde turizm geliri %8,7 daraldı ve 24,1 milyar dolar oldu. Taşımacılık gelirimiz ise aynı kalarak 12,3 milyar dolar olarak gerçekleşti. Öte yandan turizm gideri %5,9 artarken, taşımacılık gideri %18,7 azaldı.

Turizm gelirlerimizin azalmasında Rusya ve Ukrayna'daki ekonomik kriz ile paritedeki gerileme etkili olurken, taşımacılık giderlerimizin düşmesinde ise petrol fiyatlarındaki gerileme etkili oldu.

Yabancı yatırımlar (iç ve dış)

	2014	2015	Değişim%
Net DYY Girişi	10.340	13.424	29,8
Sermaye	6.895	9.304	34,9
Diğer Sermaye (Net)	-170	764	-549,4
Gayrimenkul (Net)	3.615	3.356	-7,2

Türkiye'nin aldığı doğrudan yabancı yatırımların toplamı 175 milyar doları aştı

	2014	2015	Değişim%
Net DYY Çıkışı	4.718	4.338	-8,1
Sermaye	4.448	3.984	-10,4
Diğer Sermaye (Net)	270	354	31,1

Türkiye'nin yaptığı yabancı yatırımların toplamı 35 milyar doları aştı

2015'in ilk 10 ayında doğrudan yabancı sermaye girişi paritedeki düşüşe rağmen %30 oranında artış gösterdi.

Bu dönemde gayrimenkul sektörüne giriş %7,2 azalırken, finans sektörüne İspanya kaynaklı büyük oranda girişin etkisiyle bu oran yakalandı.

Aynı dönemde Türkiye'den yurtdışına giden yatırımlar %8,1 azaldı. 4,3 milyar dolarlık yatırım çıkışının 1,2 milyar doları Hollanda'ya olurken, 1,1 milyar doları ABD'ye gerçekleşti.

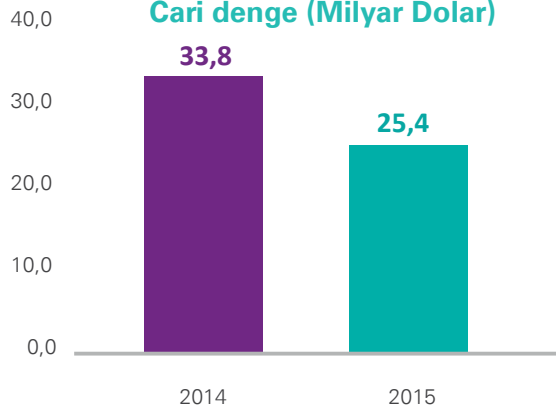
Cari açık

Cari açık 2015 yılı Ocak-Ekim döneminde geçen senenin aynı dönemine göre %24,9 gerileyerek 33,8 milyar dolardan 25,4 milyar dolara düştü.

Cari açığı bu 8,4 milyar dolarlık iyileşmeye; mal ve hizmet ihracatı 16,2 milyar dolar negatif katkı verirken, mal ve hizmet ithalatı 25,9 milyar dolarlık azalışla açığı azaltıcı bir etkiye bulundu. Yani cari açığı iyileşmenin ana nedeni ithalatın ihracattan daha fazla gerilemiş olması.

Cari açık değer ve oran olarak sürdürülebilir düzeye geriledi. Bu, Türkiye ekonomisini dış şoklara karşı daha dayanıklı hale getiriyor.

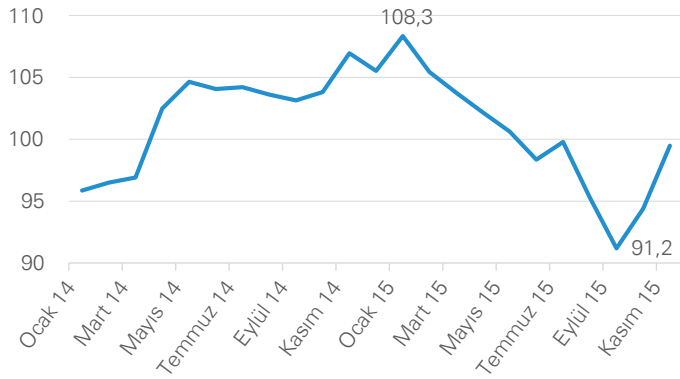
Cari açığın sadece büyüklüğünde değil, finansman kalitesinde de iyileşme var.

2011'de yüzde 9.7'ye yükselen Cari Açık/ GSYİH oranı bu yıl yüzde 5.3 civarına inecek.

Döviz kurunda gelişmeler- Reel

Reel efektif döviz kuru (REDK)

Kaynak: TCMB

Türk lirası reel olarak doların dünya genelinde değer kazanmaya başladığı 2014'ün Haziran ayından itibaren değil, 2015'in başından itibaren değer kaybetmeye başladı.

Bu değer kaybıyla birlikte Eylül ayında reel kur Ocak 2003'ten sonraki en düşük seviyesine geriledi.

Ekim ayıyla birlikte TL reel olarak değerlenme sürecine girmiş olup, normal seviyesi olan 100'e yaklaştı.

REDK çok nadiren 100 seviyesinin altına iner ve 100'ün altındaki seyri çok kısa sürer. 2004 yılı başından bu yana sadece 14 ayda "100 sınırı"nın altında kaldı.

Sanayi üretimi

		1.Ç	2.Ç	3.Ç	4.Ç
2014	SÜE	5,4	3,1	3,4	1,9
	Büyüme	5,1	2,4	1,8	2,7
2015	SÜE	1,5	3,6	3,4	4,9
	Büyüme	2,5	3,8	4,0	-

2015'in ilk çeyreğinde %1,5 büyüyen sanayi üretimi, yılın geri kalan çeyreklerinde 3'ün üzerinde büyüyor. Son çeyrekte ise bu yılki en büyük büyümenin gerçekleşmesi bekleniyor.

Sanayi üretimi büyümenin ana ve öncü göstergesi olmasının yanında, aynı zamanda sürdürülebilir ve kaliteli büyümenin de bir göstergesi.

Büyümenin sağlam bir öncü göstergesi olan sanayi üretim endeksi verilerinden hareketle son çeyrekte Türkiye'nin büyüme oranının ilk üç çeyreğe kıyasla daha güçlü olması bekleniyor.

Sanayi üretimi Ağustos ayında son 12 ayın en büyük sıçramasını yapmıştı. İzleyen iki ayda da sanayide üretim beklentilerin üzerinde artış gösterdi.

Sanayi üretim endeksi ile büyüme arasında pozitif bir ilişki var. Bu pozitif ilişki genellikle inşaat, tarım ve turizmin yoğun olduğu üçüncü çeyrek haricinde kendini gösteriyor.

2015'te sanayi üretim endeksini sırtlayan sektör motorlu kara taşıtları sektörü oldu. Ayrıca, bu sene TÜPRAŞ'ın devreye aldığı fuel oil dönüşüm merkezinin etkisiyle de sanayi üretimi önemli ölçüde olumlu etkilendi.

İşgücü piyasası göstergeleri: Eylül 2015

Ekonomi son 12 ayda 987 bin kişiye iş yarattı.

İşgücüne katılım oranı Eylül ayında geçen aya göre sabit kalarak %52,1 oldu. Söz konusu değer, Temmuz ayında tüm zamanlar rekoru kıran %52,4 değerinin altında kalsa da geçen yıla göre 1 puanlık artış var. Kadınların işgücüne katılımının her geçen yıl artması sebebiyle bu oran artmaya devam ediyor.

Yıllık bazda tüm sektörlerde istihdam artışı yaşanırken, istihdama en büyük sektörel destek hizmet sektöründen geliyor. Geçen yılın aynı dönemine göre istihdam edilenlerin sayısı 987 bin artış gösterirken, bunun 700 bini hizmetler sektöründen kaynaklandı.

İşsizlik oranı %10,3 (önceki yıla göre 0,2 puan azalış, önceki aya göre 0,2 puanlık artış)

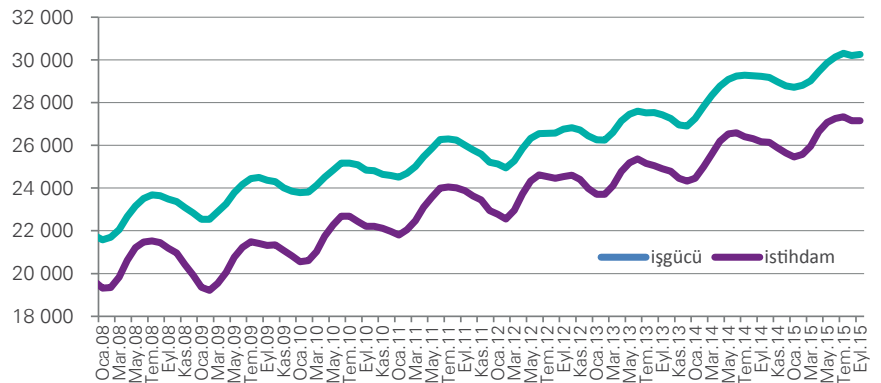

İşgücüne katılma oranı %52,1 (önceki yıla göre 1 puanlık artış, önceki aya göre sabit)

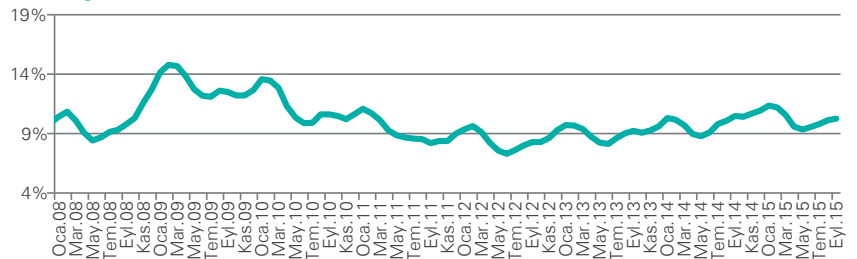

İstihdam oranı %46,8 (önceki yıla göre 1 puanlık artış, önceki aya göre sabit)

İş gücü - İstihdam

İşsizlik oranı

2016'da ne olur?

Büyüme

Asgari ücret artışı ihracatı olumsuz, iç talebi ve ekonomik büyümeyi olumlu etkileyecek.

Aralık ayında açıklanan ekonomi paketinin 2016 ekonomik büyüklükleri üzerinde hissedilir etkisi olmayacaktır.

Yeni açıklanacak paketler, artan ekonomik güven ve asgari ücret artışı ile 2016 büyümesi mevcut OVP'nin 1,5 puan üzerinde gelebilir.

2016 büyüme beklentimiz yüzde 4,4.

Dış ticaret

İhracat 2015'teki gibi zayıf performans gösterebilir. Emtia fiyatları düşük, euro/dolar 1 civarında seyretmeye devam edebilir.

Emtia fiyatlarının düşük kalması ithalatı aşağı yönlü etkiliyor. 2016 ithalatını iç talep artışı ve kur belirleyecek.

Rusya, Ukrayna, Irak, Suriye, Libya, Mısır gibi sorunlu ekonomiler, ihracat için risk olmaya devam edecek gibi görünüyor.

2016 dış ticaret beklentimiz:

İhracat 146 milyar dolar

İthalat 217 milyar dolar

Diğer

Dolar/TL: 3,08

Euro/TL: 3,30

Euro/dolar: 1,07

Petrol: 47 \$

(yıllık ortalama)

Kredi derecelendirme

Türkiye Moody's ve Fitch'ten yatırım yapılabilir ülke notuna sahip.

S&P'ye göre Türkiye yatırım yapılabilir düzeyin bir basamak altında.

Yakın dönemde kredi notunda negatif yönlü bir hareket beklenmiyor.

	Not	Görünüm
Moody's	Baa3	Negatif
Standard & Poors	BB+	Negatif
Fitch Ratings	BBB-	Durağan

Önümüzdeki dönem, gelişmekte olan ülkelerin kredi notları için kritik. ABD'de faizler arttıkça ve parasal genişleme ile piyasaya giren para ABD'ye döndükçe, gelişmekte olan ülkelerin para birimleri baskı altında kalacak, cari açık finansmanı ve borçlanma zorlaşacak gibi görünüyor.

Türkiye bu dönemde nispeten muadillerinden iyi durumda.

- Cari açık geriliyor
- Siyasi istikrar var
- 4 yıl seçim yok
- Reform vaat eden bir hükümet var
- Ekonomi büyümeye devam ediyor
- Güven endeksleri artmaya başladı

Uluslararası endekslerde görünümümüz

Türkiye

Küresel Rekabetçilik Endeksi'nde	45.
İş yapma kolaylığında	55.
Cinsiyet eşitsizliğinde	130.
Ekonomik Özgürlük Endeksi'nde	70.
İnsani Gelişmişlik Endeksi'nde	72.
Küresel İnovasyon Endeksi'nde	58.
Küresel Girişimcilik Endeksi'nde	28.

İç borç göstergeleri

2015 2. çeyrek itibarıyla Türkiye'nin:

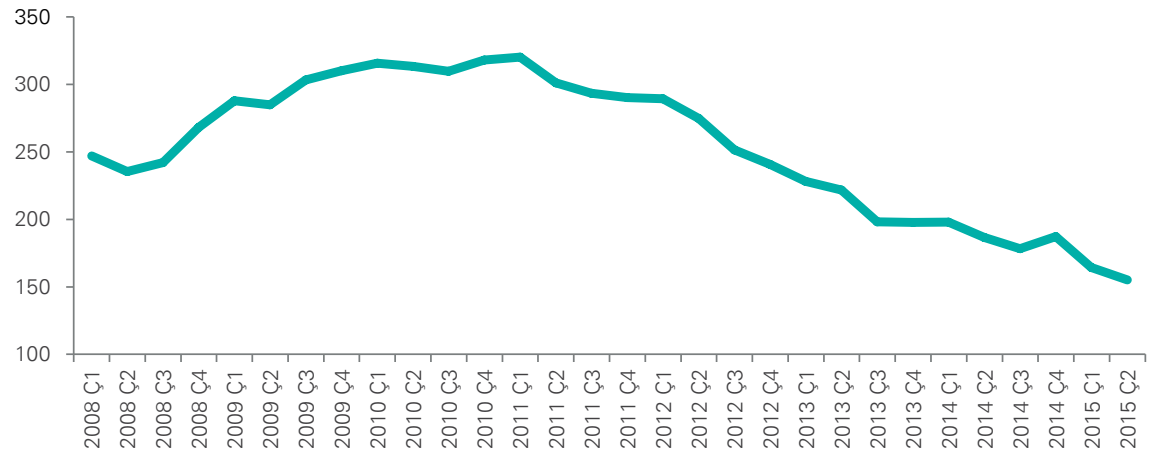
- Brüt kamu iç borç stoku 459,9 milyar TL
- Brüt kamu dış borç stoku 231,4 milyar TL
- Kamu net toplam borç stoku 155,3 milyar TL

2011 birinci çeyreğinde 320 milyar TL ile rekor kıran kamu net iç borç stoku bu dönemden itibaren sürekli düşüş eğiliminde.

Türkiye'nin en iyi yaptığı şeylerden biri kamu mali disiplininin her dönemde korunmasıdır.

Gerek bütçe açıklarında gerek iç ve dış kamu borçlanmasındaki değerlerimiz pek çok ülkeden iyi durumda.

Kamu Net Toplam Borç Stoku

Dış borç göstergeleri

2015 2. çeyreği itibarıyla Türkiye'nin:

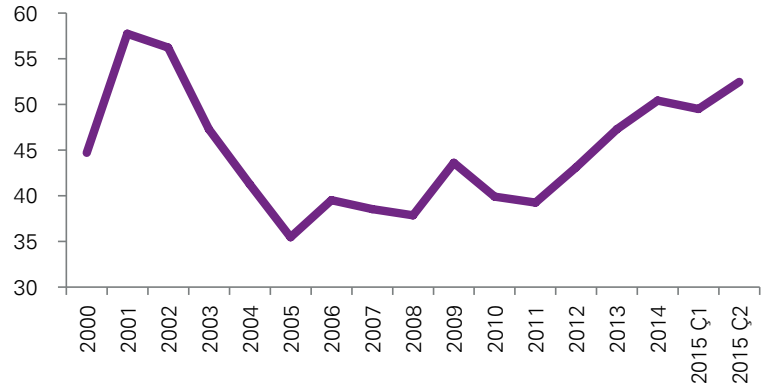
- Kamu dış borcu 115,7 milyar dolar
- Özel sektör dış borcu 287,5 milyar dolar
- Toplam brüt dış borç stoku 405,2 milyar dolar

Brüt dış borcun yaklaşık üçte birini kısa vadeli borçlar oluşturuyor.

Türkiye'nin dış borçlanmasının %59'u dolar cinsinden, %31'i euro cinsinden, %6,4'ü ise TL cinsinden.

Türkiye'nin dış borç / GSYİH oranı 2001 yılında %57,7 ile en yüksek düzeyine ulaşmışken, 2005 yılında %35,5'e düşerek son 10 yılın en düşük seviyesini yakalamıştı.

Dış Borç / GSYH (%)

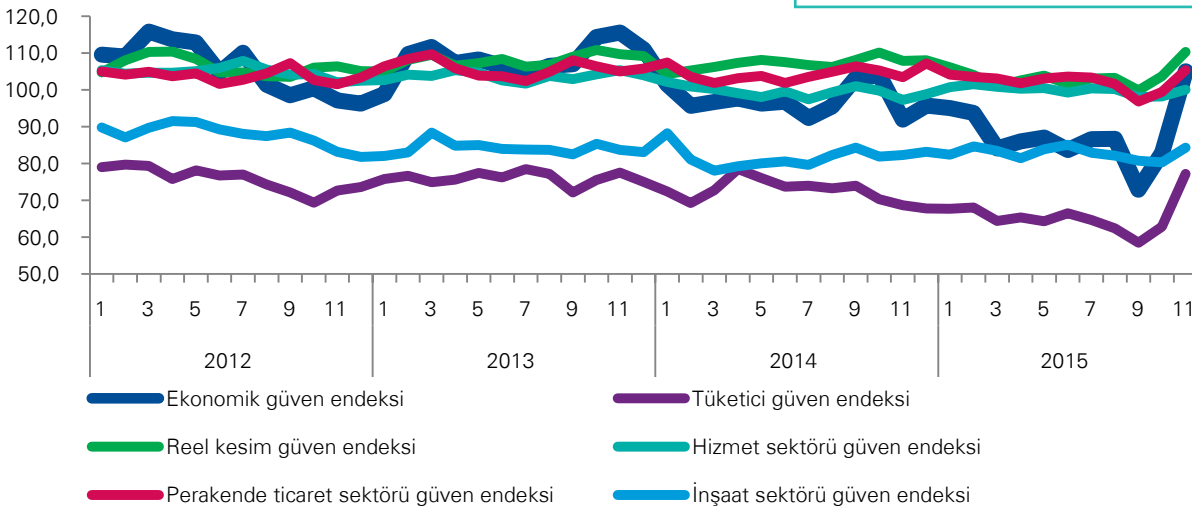

Son olarak 2011 yılından itibaren artış eğilimine giren oran, 2015 2. çeyreğinde %52,5 ile yüksek seviyelere çıktı.

Burada artan döviz kurunun önemli bir etkisi var.

Ekonomik güven endeksi

Bu karmaşık grafikte dikkatinizi çekmek istediğimiz şey tüm endekslerde son aylarda yukarı yönlü bir hareket başlamış olması.

2014 yılının ortalarından itibaren doların TL'ye karşı değer kazanmasıyla birlikte tüketici güven endeksi gerilemeye başladı. Tüketici güveninin azalmasıyla birlikte 5 alt endeksten oluşan ekonomik güven endeksi de gerilemeye başladı ve 2015 yılı Eylül ayında dip yaptı.

Ekim ayıyla birlikte hem tüketici güven endeksi hem de buna paralel olarak ekonomik güven endeksi sert yükselişe geçti.

Enflasyon

2015'te güçlenen ve 2016'da da güçlü kalması beklenen dolar kuru enflasyona olumsuz, düşük seyretmesini beklediğimiz emtia fiyatları ise olumlu etki yapacak.

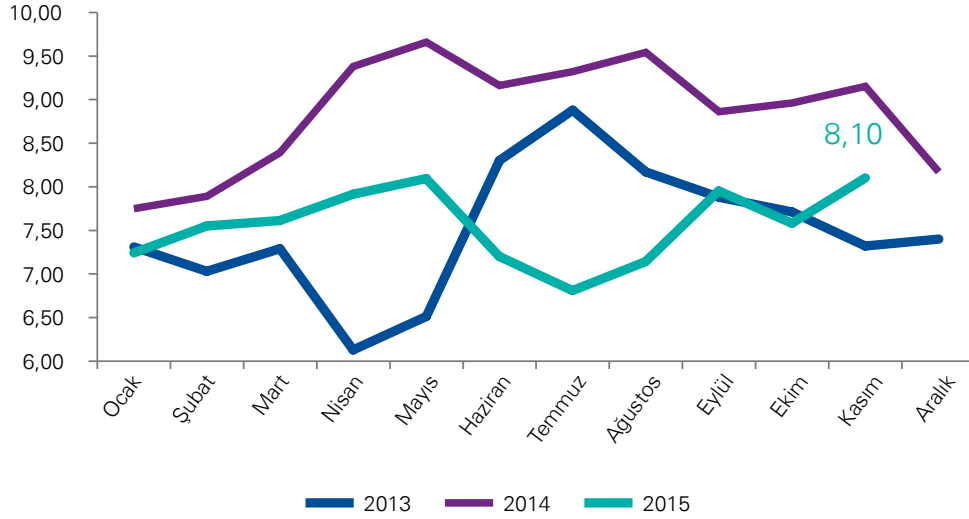
Son dönemde döviz kurlarında yaşanan yükselişin birikimli etkisi sebebiyle enflasyon tekrar yükseliş trendine girdi.

2013 yılında görece düşük seviyelerde seyreden enflasyon oranı 2014'te yaşanan kuraklığın etkisiyle gıda fiyatlarında görülen yüksek artışlar sebebiyle yüksek seyretti.

TCMB'nin Aralık ayı beklenti anketine göre yıl sonunda enflasyon oranının OVP den sonra %8,5 olması bekleniyor.

2014'ün son dönemlerinde petrol fiyatlarındaki gerilemeye paralel olarak düşüş trendine giren enflasyon, kurdaki artış sebebiyle beklenenden daha az geriledi. Ayrıca, 2015'te gıda fiyatlarının da 2014'e göre daha düşük seyretmesi, enflasyonu 2014'e göre daha düşük düzeylere indirdi.

Enflasyon (TÜFE)

Sonuç

2015 dünya ekonomisi için pek çok sürprizin ve belirsizliğin yaşandığı bir yıl oldu. Petrol fiyatındaki sert düşüş, diğer hammadde fiyatlarının zayıf seyri, Yunanistan krizi, Rusya ve Ukrayna ekonomik krizleri, Brezilya ve Çin ekonomilerindeki olumsuz seyir, büyüyen Suriye krizi...

Türkiye bunlardan izole bir ülke değil. Hatta tam tersine, her şeyin etrafında yaşandığı, tüm bu gelişmelerin dolaylı ya da doğrudan etkilediği bir ülke.

Petrol fiyatı düşüyor... İlk bakışta lehimize bir gelişme çünkü 50 milyar dolara yakın enerji ithalatımız var. Ama ihracatımızın yüzde 30'unu enerji ihracatçısı ülkelere yapıyoruz, turistlerin dörtte biri bu ülkelerden geliyor, bavul ticaretinin neredeyse tamamı bu ülkelere yapılıyor. Yabancı yatırımlarımızın da büyük kısmı bu ülkelerde.

Sadece dış gelişmeler değil, içerideki belirsizlik de Türkiye için bir riskti. 6 aya yakın bir süre aktif bir hükümet iktidarda olmadığı gibi, peş peşe gelen seçimler de önemli risklerden biriydi. Nitekim bunun yansımaları tüketici güveni, reel sektör güveni ve genel ekonomik güvenin dipten inmesinde gördük.

Bu iç ve dış risklere rağmen ilk 3 çeyrek için açıklanan büyüme oranlarının hepsi, piyasa

beklentilerinin üzerinde ve moral verecek kadar yüksek geldi. 2015 büyümesi yapılan tüm tahminlerin üzerinde gelecek.

2016 dış risklerin hiçbirinin azalmayacağı hatta belki de artacağı bir yıl olacak. Bu, işin kötü tarafı. İyi tarafta ise hükümet belirsizliğinin sona ermiş olması ve yakın zamanda yeni bir seçim olmaması geliyor. Ayrıca açıklanan paketin yanında yeni ekonomi destek paketlerinin yolda olduğuna yönelik açıklamalar 2016 büyüme beklentilerini yukarı çekecektir.

30 Aralık günü açıklanan 1300 TL asgari ücret ülkedeki pek çok kişi için sevindirici bir gelişme olabilir. Fakat ihracatçılar, ihracat ve orta vadede iç piyasaya yönelik üretim yapan firmaların pek çoğu için şüphesiz farklı yorumlanmaya müsait bir gelişme.

Türkiye teknoloji yoğunluğu düşük, markasız, katma değeri düşük ürün ihracatı yapan bir ülke. En büyük avantajlarından biri maliyetlerin ve de fiyatların düşük olması.

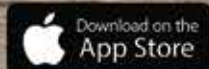
Hal böyle iken işgücü maliyetlerinin artırılmasının, ekonominin teknoloji yoğun katma değerli üretim yapar hale gelmesini sağlayacak adımlara vesile olmadıkça cari açık, enflasyon gibi parametreler üzerinden yeniden çalışmaların maliyetini yükleneceği sonuçlar doğurması kaçınılmaz olabilir.

YENİ

KPMG Bakış

Türkiye ve Dünya ekonomisindeki makro gelişmeler

KPMG Türkiye
Mobil
Uygulamasında!

İletişim:

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Kurumsal İletişim ve Pazarlama Bölümü
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

Rüzgarlıbahçe Mh. Kavak Sk. No:29
Kavacık 34805 Beykoz / İstanbul / Türkiye
T: +90 216 681 9000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah. Ufuk
Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2 Kat:13
Çukurambar 06550 Ankara / Türkiye
T: +90 312 491 7231

İzmir

Heris Tower, Akdeniz Mah. Şehit Fethi Bey Cad.
No:55 Kat:21 Alsancak 35210 İzmir / Türkiye
T: +90 232 464 2045

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG International Cooperative ("KPMG International") bir İsviçre kuruluşudur. KPMG ağına üye olan bağımsız firmalar, KPMG International'a bağlıdır. KPMG International'ın müşterilere sunduğu herhangi bir hizmet yoktur. Hiçbir üye firmanın KPMG International'ı veya başka üye firmayı, aynı şekilde KPMG International'ın da hiç bir üye firmayı üçüncü şahıslar ile karşı karşıya getirecek zorlayıcı ya da bağlayıcı hiçbir yetkisi yoktur. Tüm hakları saklıdır.

© 2016 Akis Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır. Tüm hakları saklıdır. Türkiye'de basılmıştır.

